

Никифорчук М.І.

Національний університет «Одеська юридична академія»

ЧАСОВІ ДЕФІНІЦІЇ У ПРОЦЕДУРАХ ЩОДО ПЕРЕГЛЯДУ ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВ

Досліджено теоретичні питання визначення і формування значення поняття, видів і змісту часових категорій у господарському судочинстві щодо перегляду господарських справ. Часові критерії стосовно перегляду господарських справ встановлюють певні конкретно-кількісні періоди здійснення господарського судочинства в різних судових інстанціях, задля чого їм притаманна послідовність та нормативна черговість здійснення. Як правило, до часових категорій щодо перегляду господарських справ у різних інстанціях господарських судів відносяться строки і терміни, а також певні нормативні господарсько-процесуальні дії, пов'язані і залежні від зазначених категорій, а саме: встановлення, обчислення, зміна, зупинення, поновлення і припинення.

Висвітлено значення часових категорій у господарському судочинстві через призму строкості, його принципів та загальної мети під час розгляду господарських справ в апеляційному порядку, касаційною інстанцією та за нововиявленими або виключними обставинами.

Часові категорії сприяють розгляду справ в апеляційному суді, Верховному суді та за нововиявленими або виключними обставинами, сприяють оперативності розгляду справ у зазначених інстанціях, та задля наукового сенсу можливо надати класифікацію зазначених категорій за різноманітними підставами. Наприклад, у залежності від виду перегляду можливо говорити про види його строків у господарському судочинстві, а саме: строки на апеляційне провадження стосовно перегляду господарських справ, строки на касаційне провадження, строки за нововиявленими або виключними обставинами, а також строки щодо оскарження судових рішень господарського суду до міжнародних судових установ.

Ключові слова: часові категорії, господарський процес, процесуальні строки, апеляційний перегляд, касаційний перегляд, норми чинного законодавства.

Постановка проблеми. Для господарського судочинства в частині перегляду господарських справ характерною є нормативна наявність певних часових критеріїв, які визначають конкретний кількісно-цифровий період зазначеного перегляду. Тобто розгляд господарських справ в апеляційному, касаційному та інших провадженнях відбувається в нормативно-визначених процесуальних часових дефініціях, як правило, господарсько-процесуальних строках і термінах.

Визначення, класифікація і застосування часових категорій у господарському процесі щодо перегляду його справ мають суттєве значення для реалізації судового господарського судочинства, а також для виконання його цілей і завдань. Тобто саме часові категорії сприяють оперативності та нормативній строкості розгляду будь-якої справи в господарському суді апеляційної інстанції, Верховному Суді тощо, що є вкрай важливим для виконання завдань та цілей існування самостійного господарського судочинства як галузі права та науки.

Факт значення часових категорій у господарському процесі щодо перегляду його справ досліджувався вченими-процесуалістами різних галузей права, в тому числі й господарсько-процесуального. Зокрема, дисертаційні дослідження Ю.О. Шекери та О.М. Борщевської містять положення щодо значення процесуальних строків у господарському судочинстві, в тому числі й стосовно перегляду господарських справ, із наданням самостійних висновків і пропозицій. Також наукові праці інших вчених присвячені зазначеній науковій тематиці, а саме: А.В. Андрійчука, О.А. Белянєвич, К.В. Гусарова, О.С. Захарової, Л.М. Ніколенко, О.М. Олійник, М. Сарнавського, Г.В. Юркової та інших.

Метою статті є порядок визначення, ознаки і значення поняття часових категорій у господарському процесі стосовно перегляду (в апеляційному порядку, касаційному та за фактом нововиявлених або виключних обставин) його справ через відповідні загально-процесуальні положення часового характеру.

Виклад основного матеріалу. Господарському судочинству притаманні провадження, які мають за мету перегляд (оскарження) прийнятого судового рішення, виникають виключно за волевиявленням учасників господарського процесу в порядку і умовах, визначених нормами чинного господарсько-процесуального законодавства. До зазначених проваджень відносяться такі: апеляційне провадження, касаційне, перегляд за нововиявленими або виключними обставинами, а також звернення до міжнародних судових установ. Кожне із зазначених проваджень стосовно перегляду господарської справи відбувається в певних часових межах, тобто для кожного є притаманним конкретний кількісний вираз, який встановлений чинним Господарським процесуальним кодексом України (надалі – ГПК України). Як правило, часові критерії стосовно перегляду господарських справ виражені в певних господарсько-процесуальних строках і термінах та діях стосовно них (встановлення, обчислення, зміни, поновлення, відновлення, зупинення та припинення). Тобто в залежності від виду перегляду можливо говорити про види його строків у господарському судочинстві, а саме: строки на апеляційне провадження стосовно перегляду господарських справ, строки на касаційне провадження, строки за нововиявленими або виключними обставинами, а також строки щодо оскарження судових рішень господарського суду до міжнародних судових установ.

Для апеляційного провадження визначальними є строки апеляційного оскарження, які за оновленим ГПК України із грудня 2017 року стали удвічі більшими. Так, за ч. 1 ст. 256 ГПК України апеляційна скарга на рішення суду подається протягом двадцяти днів, а на ухвалу суду – протягом десяти днів із дня його (її) проголошення. Тобто, як і раніше, строк апеляційного оскарження різниться в залежності від судового акта, який є його об'єктом. На нашу думку, оновлений строк апеляційного подання є довшим, слід його скоротити до 10 робочих днів на рішення суду першої інстанції та 5 – на ухвали, які підлягають оскарженню. Адже саме такі досить скорочені строки звернення (можливості подання апеляційної скарги) будуть сприяти оперативності господарського процесу в цілому та досить швидкому апеляційному провадженню в подальшому. Викликають сумніви позиції фахівців із приводу сучасних змінених строків на апеляційне оскарження. Так, Ю. Колос зазначає, що «збільшення (подвоєння) строку на оскарження судових рішень суду першої інстанції є виправданим кроком, оскільки нерідко на прак-

тиці сторони у справі не могли вчасно отримати повний текст рішення або повний текст ухвали суду в суді першої інстанції, що призводило до пропуску строку на апеляційне оскарження відповідних судових рішень або змушувало сторону готувати апеляційну скаргу «всліпу», тобто без повного тексту судового рішення та без розуміння мотивів прийнятого рішення» [1, с. 22]. М. Сарнавський також позитивно оцінює збільшення строків на подання апеляційної скарги та зазначає, що законодавець у новій редакції ГПК України надав учаснику справи більший строк на оскарження ухвали господарського суду та визначив умови, за наявності яких в учасника справи виникає право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження. Без сумніву, такі законодавчі зміни заслуговують на схвалення, адже розширюють можливості реалізації права на оскарження ухвал у господарському судочинстві [2, с. 67]. Можливість реалізації права на оскарження, на нашу думку, не значно пов'язана з таким процесуальним фактом, як встановлення строку на оскарження, адже особа за власним бажанням звертається до апеляційної інстанції, а для викладення доводів для оскарження судового рішення в апеляційній інстанції достатньо строків у 10 та 5 робочих днів.

Деякі автори пов'язують збільшення процесуальних строків на оскарження із правом на захист. Так, на думку Г.М. Ахмач, «збільшення строків апеляційного та касаційного оскарження підвищує ефективність реалізації права на судовий захист» [3, с. 97]. Борщевська О.М. пропонує збільшені процесуальні строки на апеляційне оскарження, але за умови їхньої диференціації, або подвійного використання, та зазначає, що «з метою запобігання таким явищам та для раціоналізації перегляду рішень господарських судів вважаємо за потрібне провести уніфікацію строків через визначення строку на подання спочатку заяви про апеляційне оскарження рішення суду першої інстанції в десятиденний строк із дня проголошення рішення, а потім самої апеляційної скарги у 10-денний строк. Тобто строк на підготовку та подачу апеляційної скарги буде у цілому складати 20 днів. Цей строк можна вважати достатнім для обґрунтування своєї позиції щодо оскарження рішення господарського суду. Відповідно до оскарження ухвал – п'ятиденний строк для подачі заяви про оскарження та п'ятиденний строк після подачі заяви для подачі самої скарги. При цьому в разі, якщо вказана заява не подана у встановлений строк, то судові рішення набирає

чинності через 10 днів після винесення судового акта, як це відбувається і на даний час» [4, с. 75]. На нашу думку, зазначена теза є хибною, адже факт права на захист пов'язаний із самим існуванням суду та правом на звернення до нього, а не із процесуальними строками, при цьому їхній поділ на факт оскарження та фактичне звернення також слугує затягуванню процесу взагалі, а не його оперативності, доцільності та розумності. Також вчена пропонує подвійну процедуру прийняття апеляційної скарги в касаційній інстанції, що потребує додаткового нормативного регулювання та призначення судді-доповідача. При цьому слід погодитися з думкою К.В. Гусарова про те, що «ознакою розумності визначеного вказаною нормою строку має бути така обставина: в його межах не повинна втрачатись така мета апеляційного провадження, як об'єктивний, неупереджений та своєчасний розгляд апеляційної скарги на предмет дотримання законності й обґрунтованості рішення суду першої інстанції. У цілому функція даних строків визначається темпаральністю дій із призначення справи до розгляду в апеляційному суді. Іншими словами, темпаральність зумовлює темпи руху відповідних процесуальних дій, урегульованих нормою процесуального права» [5, с. 8].

Важливим аспектом щодо звернення до апеляційної інстанції є пропуск строків, встановлених на оскарження, та їхнє поновлення. У літературі зазначається, що «проблема поважності пропуску строків апеляційного оскарження та їхнє поновлення є міжгалузевою та транснаціональною» [6, с. 380]. Так, на думку К.В. Гусарова, «належність і розумність під час встановлення строків виправлення недоліків апеляційної скарги у випадку залишення останньої без руху слід вирішувати, виходячи з необхідності своєчасного повідомлення апелянта про необхідність виправлення недоліків з урахуванням необхідного часу як для виправлення, так і для направлення належно оформленої апеляційної скарги до апеляційного суду. Вважаємо, що суд апеляційної інстанції має встановлювати строк виправлення недоліків апеляційної скарги з урахуванням надання апелянту щонайменше десяти днів для усунення вказаних недоліків» [7, с. 15]. Строк у 10 днів, на нашу думку, є достатнім для виправлення різноманітних недоліків апеляційної скарги, який встановлений нормативно за ст. 260 ГПК України та вважається остаточним.

Строк розгляду справи у суді апеляційної інстанції різниться в залежності від судового рішення, яке оскаржується і складає за ст. 273 ГПК

України на рішення 60 днів, а на ухвалу – 30 днів. Ці строки притаманні й іншим судовим процесам та піддаються критиці. Так, на думку К.В. Гусарова, «апеляційний суд у теперішній час є «квазісудом першої інстанції», що зобов'язує його заново розглядати спірні правовідносини. Як наслідок, і виконувати всі процесуальні дії, притаманні суду першої інстанції (призначати експертизи, допитувати свідків та ін.), включаючи ухвалення рішення по суті спору. А у двомісячний термін (для рішення суду першої інстанції) чи п'ятнадцятиденний строк (для ухвали місцевого суду) виконати вказані процесуальні дії суду апеляційної інстанції буде вкрай важко» [8, с. 16]. На нашу думку, строки, визначені у ГПК України для апеляційного розгляду справи, є достатніми для її розгляду та прийняття повного всебічного законного та обґрунтованого судового акту – постанови. Таким чином, можливо виокремити строки щодо апеляційного розгляду справи та прийняття відповідного судового рішення.

За ч. 1 ст. 288 ГПК України касаційна скарга на судові рішення подається протягом двадцяти днів із дня його проголошення. У літературі зазначений строк деякі вчені вважають недостатнім. Так, О.М. Борщевська зазначає, що строк у двадцять днів може виявитися недостатнім із тієї позиції, що сторона, яка має оскаржити рішення, повинна ретельно підготуватися, мінімізувати необхідність внесення доповнень та уточнень вже після подачі касаційної скарги, які можуть тільки затягнути господарську справу. Слід враховувати також, що подача касаційної скарги відбувається вже після вступу в законну силу рішення господарського суду, і подача касаційної скарги, як відомо, не заважає виконанню рішення суду. З огляду на це вважаємо за доцільне аналогічно із пропозицією подачі апеляційної скарги закріпити право подавати заяву про перегляд рішення в касаційному порядку в десятиденний строк із моменту винесення судового акта апеляційним господарським судом. Таким чином – надати учасникам процесу десять днів на подання заяви про оскарження в касаційному порядку та двадцять днів – на подачу самої касаційної скарги, що вважаємо цілком розумним строком для підготовки всебічно мотивованої касаційної скарги [9, с. 75]. Представляється, що не слід додатково вводити нові процесуальні строки, загальний строк у 20 робочих днів є достатнім для звернення до касаційної інстанції та не обмежує суб'єктивне право особи на звернення до суду та можливість надання їй судового захисту в порядку та на умовах, визначених чинним законодавством.

Деякі вчені звертають увагу на процесуальний строк як на чинник обмеження права на оскарження, що виражається в нормативному визначенні певних конкретних кількісних часових показників. Так, А.О. Згама зауважує, що варто врахувати наявність темпорального чинника, що теж стосується обмеження права на касаційне оскарження. Йдеться про подання касаційної скарги після спливу одного року із дня складення повного тексту судового рішення, крім випадків: 1) подання касаційної скарги особою, не повідомленою про розгляд справи або не залученою до участі в ній, якщо суд ухвалив рішення про її права, інтереси та (або) обов'язки; 2) пропуску строку на касаційне оскарження внаслідок виникнення обставин непереборної сили (ч. 4 ст. 293 ГПК України). Зазначена норма цілком вписується в загальну концепцію захисту прав та інтересів осіб, що здійснюють господарську діяльність, які не можуть залишатися безмежно довго незахищеними [10, с. 90]. На нашу думку, цілком виправданим та доцільно обґрунтованим є встановлення певних господарсько-процесуальних строків обмежувального (граничного) характеру, які чітко визначають період давності здійснення певної господарсько-процесуальної дії в тому числі стосовно повторного звернення до касаційної інстанції.

Як апеляційні, так і касаційні строки підлягають відновленню в разі їхнього пропуску з поважних причин, на що вказує й європейська судова практика. Так, наприклад, у рішеннях Європейського суду із прав людини від 20.05.2010 у справі «Пелевін проти України» від 30.05.2013, у справі «Наталія Михайленко проти України» зазначено, що право на доступ до суду не є абсолютним та може підлягати обмеженням, зокрема щодо умов прийнятності скарг; оскільки право на доступ до суду за своєю природою потребує регулювання державою, регулювання може змінюватися у часі та місці відповідно до потреб та ресурсів суспільства та окремих осіб. У постанові ВГСУ зазначається, що, оцінюючи правомірність відмови апеляційного господарського суду в поновленні строку на касаційне оскарження, колегія суддів касаційної інстанції враховує висновки Європейського суду з прав людини, викладені, зокрема, у справі Пономарьов проти України № 3236/03 від 03.04.2008, у якій Судом зазначено, що правова система багатьох країн-членів передбачає можливість продовження строків, якщо для цього є обґрунтовані підстави. Разом із тим, якщо строк на ординарне апеляційне оскарження поновлений

зі спливом значного періоду часу та за підстав, які не видаються переконливими, таке рішення може порушити принцип юридичної визначеності. Вирішення питання щодо поновлення строку на оскарження перебуває в межах дискреційних повноважень національних судів, однак такі повноваження не є необмеженими. Від судів вимагається вказувати підстави. Однією з таких підстав може бути, наприклад, неповідомлення сторін органами влади про прийняті рішення у їхній справі. Проте навіть тоді можливість поновлення не буде необмеженою, оскільки сторони в розумні інтервали часу мають вживати заходів, щоб дізнатись про стан відомого їм судового провадження. У кожній справі національні суди мають перевіряти, чи підстави для поновлення строків для оскарження виправдовують втручання у принцип *res judicata* (принцип юридичної визначеності), особливо коли національне законодавство не обмежує дискреційні повноваження судів ні у часі, ні в підставах для поновлення строків [11]. Строки відновлення у ГПК України не встановлені та погоджуємось із думкою про те, що їх потрібно чітко закріпити в певному кількісному виразі. Так, К.М. Біда вважає за доцільне введення для цих цілей тримісячного строку [12, с. 9]. На нашу думку, такий строк повинен становити 60 днів, та визначення строку саме в конкретно-цифровому форматі є більш доцільним, ніж за загальним визначенням місяцями.

Строки щодо перегляду господарських справ за нововиявленими або виключними обставинами є вельми різноманітними в залежності від підстав виникнення та можуть бути пов'язані як із бажанням особи, яка має право на звернення, так і з іншими судовими актами – вироком (ухвали) суду у кримінальному провадженні, рішенням Конституційного суду України, рішенням міжнародної судової установи, іншими судовими рішеннями господарського судочинства.

Р. Колесник, аналізуючи зазначені підстави і строки, зазначає, що заяву можливо подати протягом тридцяти днів із дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про існування обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення. Не зрозуміло, хто і яким чином буде визначати, коли особа могла дізнатися про існування обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення. З'явився обмежувальний термін із підстав, визначених п. 2, 3 частини другої та третьої ст. 321 ГПКУ, а саме десять років із дня, коли вирок (ухвала) у кримінальному провадженні набрав (набрала) законної сили або набрало

законної сили судові рішення, яким скасовано судові рішення, що стало підставою для ухвалення судового рішення, яке підлягає перегляду. На погляд автора, не зрозумілий сенс обмежувального десятирічного терміну для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами, яке було прийнято за допомогою незаконних дій посадових осіб. Зацікавлена особа з незалежних від неї причин може дізнатися про вирок (ухвалу) у кримінальному провадженні або про набрання законної сили судовим рішенням, яким скасовано судові рішення, що стало підставою для ухвалення судового рішення, яке підлягає перегляду, після десятирічного терміну. І це стає перешкодою для захисту законних прав і інтересів, які було порушено через незаконні дії посадових осіб [13, с. 80]. Також Л.М. Ніколенко зазначає, що трирічний строк для оскарження судового акта є великим. Необхідно встановити шестимісячний строк, який є достатнім для виявлення нововиявлених обставин і подання заяви про перегляд судових актів за нововиявленими обставинами. Цей строк має бути загальним для всіх випадків перевірки та перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами [44, с. 47]. Р. Колеснік також зауважує, що встановлення трирічного строку для оскарження судового акта є дійсно великим, але й шестимісячний строк є недостатнім для належного застосування інституту перегляду рішення господарського суду за нововиявленими обставинами. Встановлення граничного строку для підстав, передбачених п. 2-5 ст. 112 ГПКУ або п. 2, 3 частин другої та третьої ст. 321 проекту ГПКУ, є недоречним, оскільки буде обмежувати виправлення ситуації, яка зумовлена незаконними діями посадових осіб. Встановлення істотних для справи обставин, що не були встановлені судом та не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи може бути подана не пізніше одного року із дня набрання судовим рішенням господарського суду законної сили [15, с. 81].

Висновки. Часові критерії стосовно перегляду господарських справ є нормативно-визначеними господарсько-процесуальними категоріями у вигляді, як правило, строків, термінів та дій щодо їх встановлення, обчислення, зміни, зупинення, поновлення, припинення, що слугують об'єктивному, неупередженому та своєчасному розгляду справи апеляційним господарським судом, Верховним Судом, у порядку провадження щодо нововиявлених або виключних обставин на предмет дотримання законності й обґрунтованості під час зазначеного перегляду.

На підставі норм чинного законодавства можливо класифікувати господарсько-процесуальні часові категорії стосовно перегляду господарських справ у відповідних інстанціях та у зв'язку з фактами, а саме: в залежності від суб'єкта перегляду: часові категорії стосовно апеляційного провадження, часові категорії стосовно касаційного провадження, часові категорії стосовно нововиявлених або виключних обставин відповідними судовими установами, а часові категорії щодо оскарження судових рішень господарського суду до міжнародних судових установ – Європейського суду з прав людини; строки звернення відносно перегляду господарських справ: 20 та 10 днів – на апеляційне оскарження, 20 днів – на касаційне, 30 днів – за нововиявленими або виключними обставинами, та строк 6 місяців – на оскарження у Європейському суді з прав людини; строки розгляду господарських справ у провадженнях щодо їхнього перегляду: 60 та 30 днів – апеляційний розгляд, 60 та 30 днів – касаційний розгляд, 30 днів – за нововиявленими або виключними обставинами та розумний строк на перегляд справи у Європейському суді з прав людини; в залежності від початку (дати) обчислення поділяються на ті, що залежать від повного тексту судового акта, який підлягає оскарженню (строк на апеляційне та касаційне оскарження), та ті, що залежать від суб'єктно-об'єктних умов (строк на перегляд за нововиявленими або винятковими обставинами).

Список літератури:

1. Колос Ю. Новий ГПК: зміни в апеляційному провадженні. ТОВ «Інформаційно-аналітичний центр «ЛІГА», 2017. URL : <http://vkr.ua/content/news/files>.
2. Сарнавський М. Ухвала як об'єкт апеляційного оскарження в господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 65–72.
3. Ахмач Г.М. Вплив новелізації цивільного процесуального законодавства на ефективність діяльності судів цивільної юрисдикції. *Цивільний процес на зламі століть : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу (м. Харків, 20-21 жовт. 2016 р.)* / за заг. ред. К.В. Гусарова. Харків : Право, 2016. 164 с.
4. Борщевська О.М. Процесуальні строки при перегляді актів господарських судів. *Правова держава*. 2015. № 19. С. 74–79.

5. Гусаров К.В. Інстанційний перегляд судових рішень у цивільному судочинстві : дис... на здобуття наукового ступеня д.ю.н. за спеціальністю 12.00.03. Харків, 2011.
6. Кроль С.В. Вопросы оставления апелляции жалобы без движения и возвращение апелляционной жалобы в арбитражном процессе. Проблемные вопросы гражданского и арбитражного процессов. Москва, 2008. С. 377–383.
7. Гусаров К.В. Інстанційний перегляд судових рішень у цивільному судочинстві : дис... на здобуття наукового ступеня д.ю.н. за спеціальністю 12.00.03. Харків, 2011.
8. Гусаров К.В. Інстанційний перегляд судових рішень у цивільному судочинстві : дис... на здобуття наукового ступеня д. ю. н. за спеціальністю 12.00.03. Харків, 2011.
9. Борщевська О.М. Процесуальні строки при перегляді актів господарських судів. *Правова держава*. 2015. № 19. С. 74–79.
10. Згама А.О. Про доступність правосуддя в контексті обмежень права на касаційне оскарження у господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 87–95.
11. Постанова ВГСУ від 02 березня 2017 року. Справа № 905/5689/13.
12. Біда К.М. Касаційне провадження в господарському судочинстві України : автореферат дис... на здобуття наукового ступеня д. ю. н. за спеціальністю 12.00.04. Київ, 2005.
13. Колеснік Р. Щодо порядку перегляду рішень господарського суду за новоявленими обставинами. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 75–83.
14. Ніколенко Л.М. Деякі аспекти реалізації права на перегляд судових актів за новоявленими обставинами у господарському судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. № 22. Ч. 2. Т. 2. С. 44–49.
15. Колеснік Р. Щодо порядку перегляду рішень господарського суду за новоявленими обставинами. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 75–83.

Nykyforchuk M.I. TIME DEFINITIONS IN THE BUSINESS REVIEW PROCEDURES OF REVIEW OF ECONOMIC CASES

Theoretical questions of definition and formation of meaning of concept, types and content of time categories in economic proceedings concerning the review of economic cases are investigated. Time criteria for reviewing of economic cases are set by specific quantitative periods of economic litigation in different courts, for which they have a consistent sequence and regulatory priority. As a rule, time categories for reviewing of economic cases in different instances of economic courts include terms and deadlines, as well as certain regulatory economic procedural actions related and dependent on the specified categories, namely: establishment, calculation, change, suspension, renewal and termination .

The importance of time categories in economic litigation has been highlighted through the prism of timeliness, its principles and general purpose during the consideration of economic cases in appeal, by the court of cassation and under newly discovered or exceptional circumstances.

Time categories facilitate the consideration of cases in the Court of Appeal, the Supreme Court and under newly discovered or exceptional circumstances, facilitate the expeditious consideration of cases in these instances, and for scientific reasons it is possible to provide a classification of these categories on various grounds. For example, depending on the type of review, it is possible to speak about the types of time limits in economic litigation, namely: time limits for appeal proceedings regarding the review of economic cases, time limits for cassation proceedings, time limits for considering the case under newly discovered or exceptional circumstances, as well as time limits for appealing of court decisions of economic courts in international courts.

Key words: *time categories, economic process, procedural time limits, appeal review, cassation review, rules of the current legislation.*